

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

Na temelju članka 22., stavka 3. Zakona o zaštiti od požara ("Narodne novine", broj 58/93.) ministar unutarnjih poslova donosi

PRAVILNIK

o održavanju i izboru vatrogasnih aparata

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom određuju radnje, rokovi, minimalno potrebna oprema i uvjeti za održavanje vatrogasnih aparata, uvjeti za osposobljavanje djelatnika za obavljanje poslova održavanja vatrogasnih aparata te izbor vrste i količine aparata za zaštitu objekata i vozila koja obavljaju javni prijevoz.

Članak 2.

Pojedini izrazi i pojmovi upotrijebljeni u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- vatrogasni aparat je prijenosni ili prijevozni aparat koji sadrži sredstvo za gašenje koje se pod pritiskom izbacuje iz spremnika aparata;
- vatrogasni aparat s bočicom je aparat u čijem spremniku dolazi do radnog pritiska u trenutku aktiviranja ispuštanjem pogonskog plina iz bočice;
- vatrogasni aparat pod stalnim pritiskom je aparat kod kojeg se spremnik stalno nalazi pod radnim pritiskom;
- spremnik je posuda iz koje se sredstvo za gašenje izbacuje pod pritiskom;
- sredstva za gašenje je tvar koja gasi vatru, a čija primjena je odobrena i ispitana uz određeni vatrogasni aparat tijekom atestiranja;
- zatvarač je strojni dio koji brtvi otvor spremnika kroz koji se puni sredstvo za gašenje;
- spojna cijev je savitljiva cijev s priključcima, pomoću koje se sredstvo za gašenje usmjerava na vatru;
- bočica je spremnik pogonskog plina koji se nalazi unutar spremnika ili na spremniku aparata i koji prilikom aktiviranja dovodi aparat pod radni pritisak;
- mlaznica je naprava koja služi za usmjeravanje mlaza sredstva za gašenje;
- sigurnosni ventil je uređaj koji sprečava prekoračenje dopuštenog pritiska u spremniku aparata;
- usponska cijev je cijev kroz koju sredstvo za gašenje izlazi iz spremnika aparata;
- uzbudna cijev je cijev kroz koju pogonski plin ulazi u spremnik aparata;
- stručna osoba je djelatnik koji je završio obuku i položio stručni ispit propisan ovim Pravilnikom;
- ovlašteno poduzeće ili ovlaštena radnja je poduzeće ili radnja koja ima odobrenje za obavljanje poslova održavanja vatrogasnih aparata propisano ovim Pravilnikom.

II. RADNJE I ROKOVI ODRŽAVANJA

Članak 3.

Održavanje vatrogasnih aparata obuhvaća:

- redovni pregled
- periodični pregled
- kontrolno ispitivanje

Članak 4.

Redovni pregled obavlja korisnik aparata, a periodični pregled i kontrolno ispitivanje ovlašteno poduzeće ili radnja.

Članak 5.

Redovnim se pregledom utvrđuje:

- uočljivost aparata i dostupnost aparatu
- opće stanje aparata
- kompletnost aparata
- stanje plombe zatvarača odnosno ventila

Redovni pregled se obavlja najmanje jednom u tri mjeseca, ovisno o uvjetima smještaja aparata.

Članak 6.

Uočene nedostatke korisnik je obvezan odmah otkloniti sam ili putem stručne osobe.

Članak 7.

Periodični pregled mora se obaviti najmanje jednom u godinu dana, a po potrebi i češće, ovisno o uvjetima smještaja, o čemu odluku donosi korisnik.

Članak 8.

Periodični pregled aparata pod stalnim pritiskom obuhvaća:

1. vanjski pregled općeg stanja aparata s obzirom na koroziju i oštećenja,
2. vanjski pregled stanja i kompletnosti svih dijelova aparata,
3. pregled glede uporabivosti natpisa i uputa za rukovanje na aparatu,
4. kontrolu radnog pritiska u aparatu (osim CO₂ aparata),
5. kontrolu ispravnosti manometra (ako je omogućena),
6. izvlačenje osigurača i ponovno plombiranje,

7. pregled stanja spojne cijevi i mlaznice uz prokutkivanje zrakom i obvezatnu zamjenu oštećenih ili dotrajalih dijelova i brtvi,
8. provjeru mase sredstava za gašenje vaganjem, te upisivanje na samoljepivu naljepnicu (slika 1. u prilogu), i lijepljenjem na spremnik aparata
9. protresanje aparata u obrnutom položaju u svrhu rastresanja praha,

Članak 9.

Periodični pregled aparata s bočicom obuhvaća radnje pod 1, 2, 3, 6 i 7 iz članka 7. i sljedeće radnje:

1. skidanje zatvarača, provjeru rada mehanizma za aktiviranje i svih brtvi,
2. provjeru usponske i uzbudne cijevi,
3. provjeru mase pogonskog plina u bočici vaganjem,
4. upisivanje izvagane mase i datuma na sarnoljepljivu naljepnicu i lijepljenje na bočicu (slika 2 u prilogu). Bočice starije od 20 godina odbaciti.
5. kod aparata punjenih prahom provjeriti stanje praha glede sipkosti, pojave grudica i stranih tijela. Kod prienosnih aparata začepiti otvor spremnika, protresti prah preokretanjem i trešnjom aparata. Prijevozne aparate polegnuti i protresti. Neupotrebljivi prah zamijeniti u cijelosti istovrsnim novim. Prosijavanje praha nije dopušteno. Navedene radnje izvršiti u suhoj zatvorenoj prostoriji i u što kraće vrijeme, da se izbjegne vlaženje praha vlagom iz zraka.
6. aparate za gašenje sa sredstvom na bazi vode isprazniti, izvršiti provjeru unutrašnjosti spremnika na koroziju, te u slučaju da zadovoljava ponovno napuniti.

Članak 10.

Nakon izvršenog periodičnog pregleda aparat označiti naljepnicom (slika 3 u prilogu). Bušenjem rupa na naljepnici označiti mjesec i godinu izvršenog pregleda i šifru (oznaku) stručne osobe koja je izvršila pregled. Prilikom zamjene naljepnice, kod periodičnog pregleda, na novu naljepnicu prenijeti godinu prethodnog kontrolnog ispitivanja.

Članak 11.

Uočene nedostatke stručna osoba je obvezna u potpunosti otkloniti, odnosno neispravne dijelove zamijeniti isključivo istovrsnim rezervnim dijelovima proizvođača aparata i sredstvom za gašenje, odnosno rezervnim dijelovima odobrenim za uporabu od strane proizvođača aparata. U svakom drugom slučaju aparat se mora ukloniti iz uporabe

Članak 12.

Kontrolnom ispitivanju prema ovom Pravilniku podliježu vatrogasni aparati čiji je radni pritisak manji od 25 bara i bočice s pogonskim plinom volumena do 0,5 litre.

Članak 13.

Kontrolno ispitivanje vatrogasnih aparata mora se obaviti najmanje svake pete godine, a obuhvaća sve radnje predviđene periodičnim pregledom, uz dodatak sljedećih radnji:

1. kod aparata pod stalnim pritiskom, oslobađanje Pritiska iz aparata i otvaranje spremnika,

2. rasklapanje zatvarača ili ventila, provjera mehanizma za aktiviranje i zamjena svih brtvi,
3. provjeru usponskih cijevi,
4. iz aparata napunjenih prahom isprazniti prah uz provjeru stanja praha u pogledu sipkosti i pojave grudica,
5. iz aparata napunjenih halonom prepumpati halon u spremnika,
6. pregled unutrašnjosti spremnika,
7. punjenje spremnika vodom uz dodatak inhibitora korozije i hidrauličko ispitivanje čvrstoće i nepropusnosti spremnika prema uputi proizvođača. Ako se prilikom ispitivanja uoče oštećenja, propuštanja ili trajne deformacije, spremnik obvezno odbaciti i onemogućiti njegovu daljnju uporabu;
8. sušenje ispitanog spremnika izvana i iznutra,
9. utiskivanje na dno spremnika oznake godine ispitivanja i znaka ovlaštenog poduzeća koje je ispitivanje izvršilo,
10. prije ponovnog punjenja spremnika aparata s prahom, na dno spremnika staviti prsten (slika 4 u prilogu) na kojem treba, ne neizbrisiv način, označiti godinu izvršenja spomenute radnje,
11. provjera pritiska otvaranja ventila sigurnosti osim kod rasprskavajućih membrana,
12. izmjena rasprskavajućih membrana na ventilima sigurnosti.

Članak 14.

Nakon izvršenih ispitivanja, aparat napuniti prema uputi proizvođača istovrsnim sredstvom za gašenje, odnosno istovrsnim pogonskim plinom.

Članak 15.

Nakon izvršenog kontrolnog ispitivanja aparat označi ti naljepnicom. Bušenjem rupa na naljepnici označiti godinu izvršenog pregleda i šifru stručne osobe koja je pregled izvršila.

Članak 16.

Boce za CO₂, volumena većeg od 0,5 lit, ispituje ustanova ovlaštena od strane inspekcije za postrojenja pod pritiskom

Članak 17.

Kod aparata starijih od 15 godina, osim aparata sa CO₂, sve radnje predviđene kontrolnim ispitivanjem potrebno je izvršiti svake dvije godine.

Članak 18.

Ovlaštena poduzeća ili radnje, obvezna su o izvršenim periodičnim pregledom i kontrolnim ispitivanjima voditi evidenciju. Evidencija sadrži podatke o tipu, tvorničkom broju i korisniku aparata te o datumu izvršene radnje.

III. UVJETI ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA ODRŽAVANJE APARATA

Članak 19.

Ovlašteno poduzeće ili radnja za obavljanje periodičnog pregleda i kontrolnog ispitivanja vatrogasnih aparata mora posjedovati odgovarajući prostor za rad, imati u stalnom radnom odnosu najmanje jednu stručnu osobu i minimalnu opremu.

Članak 20.

Prostor za rad treba biti takav da se u svim vremenskim uvjetima svi predviđeni radovi mogu nesmetano i sigurno obaviti, bez opasnosti za djelatnika i životnu okolinu. Za punjenje i pražnjenje aparata prahom treba biti osiguran suhi zatvoreni prostor.

Članak 21.

Minimalna oprema za održavanje:

1. alat opće namjene (ključevi, kliješta, škripac itd.) po količini i vrsti prilagođen predviđenom opsegu rada,
2. kliješta za plombiranje s identifikacijskom oznakom ovlaštenog poduzeća,
3. moment ključ s potrebnim nastavcima za pritezanje,
4. vaga za kontrolu bočica razreda točnosti II, s podjelom 1 gram,
5. vaga za kontrolu mase punjenja i mase prijenosnih aparata razreda točnosti III, s podjelom 10 grama,
6. vaga za kontrolu mase punjenja i mase prijevoznih aparata razreda točnosti III, s podjelom 100 grama,
7. pumpa za pretakanje CO₂ s opremom za punjenje aparata i napravom za punjenje bočicu,
8. pumpa, priključci i naprave: za hidraulično ispitivanje pojedinih tipova i vrsta spremnika aparata,
9. naprava za ispitivanje i regulaciju sigurnosnih ventila,
10. uređaj za pražnjenje i punjenje aparata prahom,
11. uređaj za punjenje i stavljanje pod pritisak aparata pod stalnim pritiskom,
12. katalozi rezervnih dijelova i proizvođačeve upute za pregled i održavanje.

Članak 22.

Oprema za održavanje, koja podliježe pod odredbe propisa o zadovoljenju meteoroloških uvjeta, mora imali pripadajuću ispravu kojom se dokazuje da je redovno pregledana i baždarena.

IV. IZDAVANJE ODOBRENJA

Članak 23.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova održavanja vatrogasnih aparata podnosi se Ministarstvu unutarnjih poslova.

Članak 24.

Zahtjev za izdavanje odobrenja mora sadržavati:

- ispravu o posjedovanju odgovarajućeg radnog prostora izdanu od nadležnog općinskog tijela uprave,

- popis opreme za održavanje
- ispravu o položenom stručnom ispitu za stručnu osobu
- ispravu kojom se dokazuje stalni radzli odnos sa stručnom osobom
- ispravu o uplaćenju propisanoj upravnoj pristojbi

V. OSPOSOBLJAVANJE STRUČNIH OSOBA

Članak 25.

Status stručne osobe dobiva osoba koja je završila tečaj za osposobljavanje za održavanje vatrogasnih aparata i položila stručni ispit pred komisijom koju imenuje ministar unutarnjih poslova.

Članak 26.

Tečaj mogu pohađati osobe koje su završile najmanje IV. stupanj obrazovanja metalske ili vatrogasne struke.

Članak 27.

Osposobljavanje stručnih osoba mogu organizirati poduzeća i druge pravne osobe koje ispunjavaju uvjete iz ovog Pravilnika i za to dobiju odobrenje od Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 28.

Uvjeti za organiziranje tečaja za osposobljavanje su:

- materijalno-tehnički iz članka 21;
- posjedovanje svih vrsta i tipova školskih primjeraka vatrogasnih aparata koji se nalaze na korištenju;
- odgovarajući radni prostor;
- jedan djelatnik. VSS (VII/1), strojarske struke, s najznanje dvije godine iskustva na tim ili sličnim poslovima;
- najmanje jedan djelatnik V stupnja obrazovanja strojarske ili vatrogasne struke, s najmanje pet godina iskustva na održavanju vatrogasnih aparata;
- izvedbeni program osposobljavanja

Članak 29.

Prekgram osposobljavanja sastoji se od teorijskog i praktičnog dijela, a potpuno je jednak Programu za polaganje ispita za održavanje vatrogasnih aparata.

Program se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela.

I. Teorijski dio (24 sata)

1 Osnove zakonske regulative (Zakon o zaštiti od požara, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o zaštiti čovjekova okoliša, pravilnici i norme za mjerne jedinice, mjerila i meteorološke uvjete, propisi za posude za komprimirane i pod tlakom otopljene plinove)

2. Osnove procesa gorenja i gašenja (klasifikacija tvari i roba, gorenje tvari, produkti gorenja, klasifikacija požara, sredstva za gašenje, načini gašenja, održavanje i skladište nje sredstava za gašenje)

3. Vatrogasni aparati (vrste i tipovi vatrogasnih aparata, konstrukcija i principi rada vntrogasnih aparata, tehničke osobine vatrogasnih aparata, rukovanje s vatrogasnim aparatima)

II. Praktični dio (54 sata)

Obuhvaća poznavanje i izvođenje radnji iz periodičnog pregleda, kontrolnog ispitivanja i gašenja tipskog žarišta

Članak 30.

Evidenciju polaznika tečaja vodi organizator tečaja. Nakon uspješno završenog tečaja organizator polaznicima o tome izdaje odgovarajuću ispravu.

VI. IZBOR VRSTE I KOLIČINE VATROGASNIH APARATA ZA ZAŠTITU GRAĐEVINA

Članak 31.

Potreban broj, vrstu i veličinu vatrogasnih aparata treba odrediti u skladu s klasom požara koji može nastati na građevini i proračunom požarnog opterećenja objekta.

Članak 32.

U objekte se moraju postavljati vatrogasni aparati i u slučaju kad imaju ugrađenu stabilnu instalaciju za gašenje, požara i hidrantsku mrežu.

Članak 33.

Broj potrebnih jediničnih vatrogasnih aparata s obzirom na požarno opterećenje i površinu građevine prikazan je u tablici 1 (u prilogu).

Članak 34.

Jedinični aparati iz tablice 1 su: prah 9 kg, halon 6 kg; pjena 9 litara, voda 9 litara i u posebnim uvjetima CO₂ 5 kg.

Članak 35.

U građevinama visokog požarnog opterećenja na svakih 500 m² broju aparata iz tablice 1 treba dodati po jedan prijevozni aparat na prah 50 kg ili halon 25 kg ili zračnu pjeneu 50 l.

Članak 36.

Poduzeća i druge pravne osobe koje su prema odredbama Zakona o zaštiti od požara obvezne donijeti "Plan zaštite od požara", izbor vatrogasnih aparata obavljaju na temelju procjene ugroženosti i tog normativnog akta.

Članak 37.

Vatrogasni aparati moraju se postaviti na uočljivim i lako dostupnim mjestima, u blizini mogućeg izbijanja požara (za prijenosne aparate ručka za nošenje ne smije biti na visini većoj od 1,5 metara)

VII. IZBOR VRSTE I MINIMALNE KOLIČINE VATROGASNIH APARATA ZA ZAŠTITU MOTORNIH VOZILA KOJA OBAVLJAJU JAVNI PRIJEVOZ

Članak 38.

Minimalni broj potrebnih vatrogasnih aparata za zaštitu motornih vozila koja obavljaju javni prijevoz prikazan je u tablici 2. (u prilogu).

Članak 39.

Broj, vrsta i veličina vatrogasnih aparata za zaštitu prilikom prijevoza opasnih tvari određuje se prema propisima o prijevozu tih tvari.

Članak 40.

Aparate na vozila treba ugraditi s nosačima za vozila, tako da budu lako dostupni i zaštićeni od atmosferilija.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Članak 41.

Novčanom kaznom u dinarskoj protuvrijednosti od 200 do 2000 DEM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili radnja:

1. ako periodični pregled ili kontrolno ispitivanje obavi djelatnik koji nije u radnom odnosu s poduzećem ili radnjom (članak 19.);
2. ako periodični pregled ili kontrolno ispitivanje obavi djelatnik koji nema položen ispit za održavanje vatrogasnih aparata (članak 25);

Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka kaznit će se novčanom kaznom u dinarskoj protuvrijednosti od 100 do 200 DEM i odgovorna osoba u poduzeću ili radnji.

Članak 42.

Novčanom kaznom u dinarskoj protuvrijednosti od 200 do 500 DEM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili radnja:

1. ako prilikom održavanja aparata po ovom Pravilniku koristi opremu koja nije periodički pregledana i baždarena (članak 22);

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se novčanom kaznom u dinarskoj protuvrijednosti od 80 do 150 DEM i odgovorna osoba u poduzeću ili radnji.

Članak 43.

Iznosi novčanih kazni iz članaka 41. i 42. ovoga Pravilnika revalorizirat će se po srednjem tečaju Narodne banke na dan naplate kazne.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 44.

Poduzeća ili radnje koje se bave održavanjem vatrogasnih aparata, moraju u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika, ishoditi odobrenje od Ministarstva unutarnjih poslova iz članka 23. ovog Pravilnika.

Članak 45.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Broj: 511-01-78-12502/1-94.

Zagreb, 15. travnja 1994.

Ministar unutarnjih poslova

Ivan Jarnjak, v r.

PRILOZI

Tablica 1

Površina objekta (m ²)	Požarno opterećenje			Broj
	nisko do 1G.1/m ²	srednje 1do 2GJ/m ²	visoko preko 2GJ/m ²	
50	2		2	2
100	2		2	3
150	2		3	3
200	3		3	4
300	3		3	5
400	3		4	6
500	3		4	7
750	4		6	9
1000	5		7	12
2000	6		9	17
3000	7		12	22
4000	10		17	32
5000	12		22	42
6000	15		27	52
7000	17		32	62
8000	20		37	72
9000	22		42	82
10000	27		52	101

Tablica 2

Vrsta vozila	Vrsta i veličina aparata	komada	Broj
ošobni automobili, kombi vozila	prah ABC - 2kg ili halon 2kg	1	
autobusi javnog grad. prometa, kamioni do 2,5 tone	prah ABC - 3kg	1	
međugrad. autobusi i kamioni do 10 t nos.	prah ABC - 6kg	1	
kamioni s prikolicom i tegljači	prah ABC - 6kg	2	
